

FM Jyrki Matikainen

VANHALINNAN LUONTOARVOJEN YLEISKUVAUS

Aineisto ja menetelmät

Kävin läpi kaikki löytämäni selvitykset, joissa on aluetta koskevaa biologista tietoa. FT Yrjö Mäkinen selvitti lisäksi löytyykö Turun Yliopiston kasvimuseolta tietoa alueen kasvillisuudesta. Vanhalinnan Linnavuoren ja Aittamäen lisäksi ei alueelta löytynyt julkaistua biologista tietoa. Osa tutkimusalueesta inventoitiin Aurajokisäätiön koko jokea koskevan selvityksen yhteydessä kesällä 1998 ja 1999. (Lohkot 1, 2,3,4).

Vanhalinnan asemakaavan selostus

Tutkimusalue käveltiin läpi systemaattisesti. Kultakin lohkolta tehtiin yleiskuvaus, jossa kuvattiin kohteen pinnanmuodot, kosteusolosuhteet ja biologiset yleispiirteet.

Ajankohdasta johtuen kasvillisuuden selvitys jäi lajien osalta puutteelliseksi. Vain puu- ja pensaskerroksen lajistosta saatiin melko täydellinen kuva.

Tulokset

Kunkin lohkon (lohkojako kuvassa 12) kuvauksen jälkeen arvioin kohteen luontoarvot. Koska lajist selvitys jäi joidenkin lohkojen osalta arvioin näiden lohkojen lisäselvitysten tarpeen.

LINNAVUORI JA AITTAMÄKI

Vanhalinnan Linnavuoren ja Aittamäen kasvillisuus tunnetaan hyvin. Terttu Lempiäinen on viimeksi inventoinut alueen kasvillisuutta. Tulokset on julkaistu Liedon Vanhalinna opaskirjasessa (1997). Alueelta on löytynyt noin 300 eri kasvilajia ja alueen lajirikkaus on poikkeuksellisen suuri. Melkoinen osa kasvilajeista on tammivyöhykkeen lajeja. Toinen tärkeä kasviryhmä ovat ns. arkeofyytit eli muinaistulokkaat, jotka ovat siis ihmisen mukana tulleita hyötykasveja, tai lajeja, jotka ovat suosineet ihmisen raivaamia ympäristöjä. Monipuolinen kasvillisuus näkyy myös mm. alueen hyönteislajistossa. Paikalta on kerätty useita eri ryhmiin kuuluneita hyönteisharvinaisuuksia. Kokonaisuutena sekä Linnavuori, että Aittämäki täyttävät luonnonsuojelukohteilta vaadittavat kriteerit.

LOHKO 1

Vanhalinnantien ja Hämeentien väliin jäävä laaja alue, joka on kokonaisuudessaan hoidettua talousmetsää, jonka luontoarvot ovat vähäiset. Valtaosa alueesta on Aurajokeen viettävää rinnettä. Rinnealueen metsä on melko nuorta havupuuvältaista talousmetsää. Metsätyyppi on lähinnä mustikkatyyppin kangasta, tosin varpukasvillisuus on kärsinyt harvennuksesta. Lähes koko alue on harvennettu hiljattain ja lehtipuita ei alueelta juuri löydä. Aivan Vanhalinnantien varressa kasvaa kymmenkunta haapaa ja muutama kookas, puumainen raita. Rinnealueen yläpuolelle jää kapea, kallioinen alue, jossa metsätyyppi on paikoin karua puolukkatyyppin kangasta. Avokalliota on niukasti ja kallioalueen kasvilajisto on hyvin tavanomaista. Rinteen yläpuolinen metsä on harvennettua, kymmenmetristä mäntytaimikkoa. Taimikon keskellä kasvaa muutamia pensasmaisia tammia. Kallion päällä kasvaa myös muutama pylväskataja. Kasvilajisto: Vanhalinnantiehen rajoittuva rinne inventoitiin kesällä 1998 Aurajokiselvityksen yhteydessä. Mitään merkittäviä harvinaisuuksia ei tavattu. Lajistosta mainittakoon kivikonalvejuuri ja soreahiirenporras, jotka kummatkin esiintyvät paikalla vähälukuisina. Arvio luontoarvoista: Koko alue on hoidettua talousmetsää, jonka luontoarvot ovat vähäiset.

LOHKO 2

Aurajokeen viettävä rinnelaakso, jossa puusto on hieman vanhempaa. Valtapuina ovat kuusi ja mänty, mutta myös rauduskoivu on yleinen. Rinteen alaosassa kasvaa muutama melko

kookas suorarunkoinen tammi. Metsätyyppi on mustikkatyypin tuoretta kangasta, tosin ravinteisuudeltaan keskimääräistä ravinteikkaampaa. Rinteen puolivälissä on kosteampi laikku, jossa kasvillisuus on hieman ympäristöä rehevämpää. Alueen puustoa on harvennettu muutama vuosi sitten.

Kasvilajisto: Rinteen kasvillisuus inventoitiin kesällä 1998. Alueen kasvillisuus on tavanomaista. Lajistosta mainittakoon isotalvikki, purtojuuri ja lehtonurmikka.

Arvio luontoarvoista: Alue on hoidettua talousmetsää, jonka luontoarvot ovat vähäiset.

LOHKO 3

Pinta-alaltaan pieni lehtikuusimetsikkö, joka sijaitsee aivan Vanhalinnantien varressa. Istutetulla lehtikuusimetsiköllä on lähinnä historiallinen arvo. Alueelle vieraan puulajin esiintymällä ei luultavasti ekologisesti ole suurtakaan merkitystä. Lehtikuusen mukana alueelle on tullut luultavasti jokunen seuralaislaji. Metsikkö on harvennettu talvella 1997-1998. Aluskasvillisuus on hakkuiden seurauksena heinittynyt.

Kasvilajisto: Inventoitiin kesällä 1998. Paikalta ei löytynyt mitään mainittavampaa.

Arvio luontoarvoista: Lohkon luontoarvot ovat vähäiset.

LOHKO 4

Pinnanmuodoiltaan hyvin vaihteleva alue, joka muodostuu kahdesta erillisestä kalliomäestä ja niitä ympäröivistä rinnemetsistä. Lännenpuoleinen kallio, jolta on hyvät näkymät Aurajokilaaksoon on ollut jo pitkään sorasiilona. Kallion laki on tasoitettu ja sinne kulkee tie Hämeenlinnantieltä. Lohkon pohjoisreuna, joka rajoittuu peltoon on melko harvaa ja osin hakattua havumetsää. Lohkon itäreunassa, aivan hakkuuaukon vieressä on pieni haavikko. Kalliomäkien jyrkänteiden kasvillisuus on hyvin tavanomaista.

Kasvilajisto: Jyrkänteiden kasvillisuus inventoitiin kesällä 1998. Lajistosta mainittakoon kivikonalvejuuri, haurasloikko, sinivuokko ja lehtonurmikka.

Arvio luontoarvoista: Lohkon luontoarvot ovat siilon ja hakkuiden takia vähäiset. Kallion päälle johtavan tien varret ovat roskaantuneet.

LOHKO 5

Laajahko, nuorta taimikkovaiheen metsää kasvava alue. Suurimmaksi osaksi harventamaton sekametsätaimikko, jossa kuusen ja männyn lisäksi kasvaa runsaasti koivua. Muitakin lehtipuita kuten pajuja ja haapaa on jonkin verran. Osa alueesta on kosteapohjaista, melko ravinteikasta tuoretta kangasta osa kuivempaa kangasta. Taimikon seassa kasvaa muutamia pieniä tammia.

Kasvilajisto: Aluetta ei ole aiemmin inventoitu, mutta paikalla tuskin kasvaa mitään harvinaisuuksia. Kasvilajisto on tavanomaista alueen ilmeisestä ravinteikkuudesta huolimatta. Maariankämmeikä, sinivuokko, mustaherukka ja purtojuuri mainittakoon lajistosta.

Arvio luontoarvoista: Lohko on kokonaan nuorta talousmetsää, jonka luontoarvot ovat vähäiset.

LOHKO 6

Kallionjyrkänten alla sijaitseva tammimetsikkö ja siihen liittyvä pieni ketoalue. Lohkolla kasvavat tammetsämetat ovat osaksi istutettuja ja osaksi luonnonvaraisia. Erityisesti nuoria luontaisesti levinneitä tammia kasvaa paikalla runsaasti. Rinnealue on valtaosin kuivaa rinnelehtoa. Pellon reunalla on pieni lajistoltaan monimuotoinen ketoalue. Tammien aluskasvillisuudessa kasvaa runsaasti nuoria kuusia, jotka tulisi poistaa alueen ominaispiirteiden säilyttämiseksi.

Kasvilajisto: Aluetta ei inventoitu kesän 1998 selvityksessä, mutta alueella on käynyt aiemmin useampikin kasvientuntija. Lohkon kasvilajistoon kuuluu useita tammivyöhykkeelle tyypillisiä lajeja. Lajistosta mainittakoon: sinivuokko, kevätesikko, syyllälinnunherne ja aitovirna. Ketoalueella kasvaa mm. ketopiippo, sikoangervo ja ketoorvokki.

Arvio luontoarvoista: Alue voi kuulua uuden Luonnonsuojelulain suojeltaviin luontotyypeihin, riippuen siitä tulkitaanko alueella kasvavat tammet suurimmaksi osaksi luonnonvaraisiksi tai istutetuiksi. Joka tapauksessa lohko on suojelemisen arvoinen.

LOHKO 7

Pinnanmuodoiltaan hyvin vaihteleva alue, joka pohjoisessa rajoittuu peltoon ja rakennuksiin. Alueella on neljä erillistä kalliota jyrkänteineen. Kallioiden välinen metsä on pääosaksi mustikkatyyppin tuoretta kuusivaltaista metsää. Puusto on vanhempaa kuin muilla lohkoilla, mutta ei kuitenkaan mitään vanhaa metsää. Saharakennuksen takana sijaitsevan lammen reunassa on pieni haavikko, muuten alueella on lehtipuuta niukasti. Osa alueesta on harvennettua, mutta osa varsin tiheää kuusikkoa, jossa varjostuksen vuoksi aluskasvillisuus on niukkaa. Lahopuuta paikalla on jonkin verran, pääasiassa pystyyn kuolleita kuusia. Alueen kasvilajistossa näkyy kulttuurivaikutus. Kallionjyrkänteet ovat melko luonnontilaisia, eikä merkkejä kulumisesta näy.

Kasvilajisto: Lohkoa ei tutkittu systemaattisesti kesällä 1998, vain pellonreunusmetsät käveltiin läpi. Alueen lajistosta mainittakoon sinivuokko, sikoangervo, keltamo, jänönsalaatti ja mustaherukka. Alueella oleva keinotekoisessa lammessa saattaa kasvaa joku harvinaisempikin vesikasvi.

Arvio luonnonarvoista: Lohko on talousmetsää, mutta osaksi hoitamatonta. Osa alueesta on varsin luonnontilaisen näköistä.

LOHKO 8

Kasvihuoneiden pohjoispuolella sijaitseva metsäsaareke, joka on kokonaan hoidettua talousmetsää. Alueen halki kulkevan sähkölinjan eteläpuoli on nuorta mäntyvaltaista taimikkoa, pohjoispuoli harvennettua kuusivaltaista vanhempaa metsää. Lehtipuuta on niukasti, nekin ovat pellonreunalla sijaitsevia haapoja ja raitoja. Alueen keskellä pienellä kallionnyppylällä on muutama pylväskataja.

Kasvilajisto: Lajistonsa puolesta hyvin vaatimaton alue, jota ei luultavasti aiemmin ole inventoitu. Paikan luonteesta johtuen mitään harvinaisuuksia lohkolta tuskin löytyy.

LOHKO 9

Myllymäen alue on kokonaan hoidettua talousmetsää. Lähes koko alue on lounaan suuntaan viettävää rinnettä. Tasamaata on rinteiden yläosissa ja aivan Vanhalinnantien varressa. Vanhalinnantien varressa maapohja on kosteapohjainen ja kasvillisuus on rehevää.

Myllymäen länsipuolisella rinteellä on runsaasti pihlajaa aluspuuna. Mäen lakialueella on niukasti avokalliota. Lakialueen ympärillä kasvaa jonkin verran katajaa. Itse mäeltä on puiden varjostama näkymä Aurajokilaaksoon. Asutukseen rajoittuva Myllymäen pohjoispuolinen alue on valtaosin tuoretta mustikkatyyppin kangasta. Myllymäen eteläosassa, aivan pellon reunassa on pieni kalliorinne, johon on kehittynyt pieni kalliokeho. Vaatimattomaan ketolajistoon kuuluu mm. kalliohatikka, kalliokehokki, ahosuolaheinä ja mäkihorsma.

Kasvilajisto: Aluetta ei ole aiemmin systemaattisesti inventoitu, mutta alueelta tuskin löytyy mitään suuria harvinaisuuksia.

Arvio luonnonarvoista: Myllymäen metsä on tavanomaista talousmetsää. Kalliokeho on säilyttämisen arvoinen.

YHTEENVETO

Suurin osa metsäalueesta on melko tavanomaista talousmetsää, jonka luontoarvot ovat vähäiset. Vanhalinnan Linnavuori ja Aittämäki sekä lohkon 6 tammialue sisältävät kuitenkin selkeitä säilyttämisen arvoisia luontoarvoja, jotka tulee ottaa huomioon. Lisäksi lohkon 7 kalliojyrkänteet ympäristöineen ovat keskimääräistä monimuotoisempia. Tässä selvityksessä on aluetta tarkastettu varsin yleispiirteisesti, lähinnä luontotyyppien ja kasvillisuuden perusteella. Muissa eliöryhmissä voi kuitenkin olla harvinaisia lajeja, jotka esiintyvät alueella. Mikäli alueen suunnittelu vaatii tarkempia kasvillisuusselvityksiä, olen lupautunut tekemään ne ensi keväänä. On kuitenkin muistettava, että suurin osa alueesta inventoitiin kesän 1998 selvityksessä.

Kirjallisuus

Aurajokivarren luontoselvitys. 1999. Julkaisematon käsikirjoitus. Aurajokisäätiö.
Nurmi, J & Velmala, L. 1963. Havaintoja Liedon pitäjän putkilokasvistosta. - Turun Ylioppilas 10. 114-152. Liedon Vanhalinna. 1997. - Serioffset.